

SKOGSBRUK I SVERIGE 2040 - SKADOR PÅ SKOG

Detta faktablad är en sammanfattning av rapporten Skogsbruk i Sverige 2040 som tagits fram av Hushållningssällskapet inom projektet Gradvis. Projektet handlar om hur ett förändrat klimat kan komma att påverka de gröna näringarna, lant- och skogsbruket. Den fullständiga rapporten samt mer information om gradvis hittar du på www.gradvis.se

Vi står inför en förändring i klimatet. För Sveriges del handlar det enligt SMHI om 2-4 grader varmare temperatur emot slutet av seklet, blötare höstar och vintrar, fler väderextremer både sommar- och vintertid, mildare vintrar samt torrare somrar. I teorin förlängs växtsäsongen med ett par månader och odlingszonerna flyttar norröver. För skogens del innebär det en ökad möjlig tillväxt och användning av nya trädslag. Högre temperaturer påverkar tillgången på näringsämnen genom att vittringstakten ökar samtidigt som en högre marktemperatur ökar trädens upptag av vatten och en större mängd växtnäringsämnen frigörs. Men i klimatförändringarnas spår kommer vi även att ställas inför nya utmaningar för att kunna fortsätta bruka skogen.

Hur påverkas skogen

Ett mildare klimat kommer att gynna skadegörande insekter som väntas få fler svärmningar på sommaren och högre överlevnad under vintern. Även andra skadegörare som svampar och däggdjur kan tänkas gynnas av ett mildare klimat. Väderextremer kan ställa till det med stormar och värmeböljor och stressa den växande skogen.

Skador på växande skog

Risken för *stormskador* kommer att öka i och med kraftigare vindstyrkor i framtiden. Vindkänsligheten beror dels på vilka trädslag som finns i skogen och dels vilket skogsbruk som bedrivs. Att stormanpassa sitt skogsbruk och sin fastighet kräver planering. Trädslagsval med mer blandskog, hårdare röjningar och tidiga hårda gallringar, kontinuitetsskogsbruk och anpassning av avverkningar till läge och vindriktningar är alla faktorer som minskar risken för stormskador.

Sannolikheten att drabbas av *skogsbränder* kommer att öka med extremare väderfenomen. Närliggande erfarenheter visar på vikten av att ha effektiva förebyggande åtgärder och snabba insatser när branden är ett faktum. Även skötsel av skogen kan till viss del ha betydelse för att påverka risken.

Svampskador och skador av insekter på skog riskerar att öka med ett varmare klimat. Rotticka, honungsskivling och Gremmeniella är tre skadesvampar som förväntas gynnas av ett varmare klimat. Andra svampsjukdomar som kan gynnas är almsjukan och askskottsjukan och nya skadegörare som algsvampar. Den åttatandade granbarkborren kommer kunna utveckla minst två fullutvecklade generationer i

Klimatprognoserna från SMHI visar att ett förändrat klimat är att vänta framöver. Oavsett hur den fortsatta utvecklingen av koldioxidhalten i atmosfären blir så är forskare i världen eniga om att vi redan är i ett skede där klimatet successivt håller på att förändras till följd av mänsklig påverkan. Ur ett företagsperspektiv är det dock en fördel, och kanske en nödvändighet, att vara medveten om de förändringar i klimat och väder som förutspås, samt att ha kunskap om och kunna planera och hantera de risker och möjligheter det kan innebära.



framtiden och snytbaggen kommer kunna öka sitt utbredningsområde norrut. Risken finns också för att nya arter kan komma till Sverige. En av dem är tallvedsnematoden, vilken kan förstöra stora ytor tallskog och kräva hårda kontroller av virke. Arbetet med att hindra spridningen av rotröta kommer att behöva utökas till fler områden och under en längre tid på året till följd av mildare klimat.

Även *klövviltstammarna* påverkas av ett varmare klimat. Temperaturökningen innebär att mer föda finns i form av ris, buskar och lövträd. Granandelen tros öka på bekostnad av tall. Den ökade foder-tillgången tros inte kunna kompensera de större viltstammarna som kommer med varmare vintrar. Detta ökar troligen risken för mera viltskador i ett varmare klimat.

Förutom en anpassning av älgstammarna till rimliga nivåer bör åtgärder som gynnar tillgången på viltfoder eftersträvas- exempelvis genom större inslag av löv. En anpassning är att utöka användande av rotrötebehandling av stubbar till längre perioder och att utveckla och i större utsträckning använda behandlade plantor för att minska riskerna för snytbaggeangrepp.

Klimatets påverkan på skogsmark

Ett förändrat klimat kan påverka skogsmarkens produktiva förmåga. Ett varmare och humidare klimat kan påverka vittringshastigheten och därmed vara positiv för trädens tillväxt. Mer nederbörd och humida vintrar ökar riskerna för sönderkörning av skogsmark och utlakning av näringsämnen och frigörelse av skadliga ämnen ut i vattendrag. För att undvika försumpning av låglänt skogsmark kommer underhåll av dikessystem vara en viktig del av planeringen. Trakter som kräver djup tjäle på grund av ex svag bärighet kommer bli mer svårtillgängliga om vintrarna blir mildare.

Möjligheter

Skogsägare kan gynnas av ett mildare klimat med bättre tillväxt som följd. Gränsen för utbredningen av våra inhemska trädslag kommer förflyttas



norröver och nya trädslag kan komma att komplettera våra inhemska. Är man medveten om riskerna med monokulturer och deras sårbarhet och har en långsiktig planering med aktiv skötsel kan avkastningen i framtiden öka. Efterfrågan kan vara svår att förutse, men att kunna erbjuda produkter med flera olika användningsområden som sågtimmer, massaved och energi, bör vara ett säkert kort även på lite sikt. Men även efterfrågan på upplevelser som jakt, turism och rekreation bör öka med tiden.



Hushållnings
sällskapet



Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Klimatstrategiprojektet Gradvis drivs av Hushållningssällskapet Halland och har finansierats med hjälp av LRF, Länsförsäkringar Halland, EU och Svenska staten genom landsbygdsprogrammet. Detta är ett av flera faktablad som kort sammanfattar projektets resultat. Inom projektet har det publicerats fyra rapporter: Klimatet 2040, Växtodling 2040, Djurhållning 2040 och Grönsaksodling 2040. Denna rapport har delfinansierats med EU:s utvecklingsfond och samproducerats av skogsrådgivare på hushållningssällskap över hela Sverige. Rapporterna finns även sammanfattade som regionalt anpassade råd som kan laddas ner från projektets hemsida www.gradvis.se.